

De cordis puritate quam post ablutionem restat.

Cum loquor de necessitate, in qua sumus, pugiter oblatendi, ut cordis puritate assequamur, non intelligo de peculiari hac virtute verba facere, que impuritate vitio opposita est, & que olim cogit Deum, ut universali caritativo mundo mundaret; sed generalem intelligo puritatem, que in eo fita est, ut cor preservetur ab omni genere nequitie, & ut omnem exhaustur admittatur illius originem, cupiditates, affectus, studia nostra immoderata, ita ut cor ab omni prava affectione vacuum, & ab huius mundi rebus avulsam, cuius commercio inquinatur, incipiat possidere Deum in hac vita modo profus peculiari: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt (Matth. 5.)* Hac puritas adeo perfecta virtus quidem est, que non invenitur in terris, ubi quidquid videmus nos potest polluere, & Caelis duntaxat videtur, quippe in Caelum nihil inquinatum ingreditur. Nam quoad in hoc mundo versamur, nobiscum in nobis peccati principium gestamus: ita ut nisi jugiter nobismetipsis invigilemus, omnesque cordis nostri motus moderemur, nisi nosmet ablueamus, & emundemus, evitave nequeamus corruptionem seculi, que sensum, & sine sensu glificat, & quocunque adreptit. Quamobrem olim Sanctus Rex Propheta gemit, & ejaculatur suspiria recogitans peccata, quibus anima sua inquinabatur, & a quibus omnino se in hac vita immuncem praestare non poterat: *Impius sum in limo profundi, ajeber ille, & non est subsistia. (Psalm. 68.)* Ego quodammodo alte demersus sum in luto, & in sordibus; & incessanter deoco meipsum detergere, & emundare: in memetipso hunc corruptionis fundam circumfero. Quoniam anima mea aere adeo corpori inharet meo, ut unum hominem efficiant: anima quidem de Caelo est, fateror, sed conjuncta est cum alia, que profus terrena est, & per hanc astititatem illa alterius contrahit impuritatem sibi quodammodo ingenitam. Hinc Sanctus ille Rex Deum jugiter precabatur, ut semper ipsum, licet penitentiae lacrimis ablutum amplius emundaret: *Amplius lava me ab iniquitate mea, & a peccato meo mundo me. (Isa. 50.)* Credebat se incessanter salvari hoc lavacro indigere; quia gerebat in se fontem omnium peccatorum, quibus inquinabatur: non secus ac cum fons aquae lurulente fluit semper, oleum, & opera perdit ab his, qui rivum nunquam deficienter exhaurire conantur; quoniam ubi exhaustus est, illico repletur; simili ratione si cessamus haurire sordes collectas in corde nostro, fons ipse fordescet, & si nobis peratum fuerit laboris, quamprimum aqua tabe infecta nos merget, & nos heribimus in limo profundi, ita ut illic non liceat emergere. *Auctor mysticorum.*

Idem cordi accedit nostro, quod navi in medio mari que naufragium non evitat, nisi quatenus anclis eicitur aqua, que per fatiscientes rimas ingreditur. Hoc est illud officium ad quod redacti sumus. Quotidie auribus nostris hic incidit sermo, nos in hoc mundo esse tamquam in pelago afluato. Delerimus thesaurum gratis, meritorium, omniumque virtutum in vastis scissilibus, ut loquitur Sanctus Paulus, vel potius ipsi ventis, atque tempestatibus agitatur. Aquae maris huius impuri, quantumcumque praeceveamus, & aditatur, illabuntur, & non sensimus prope esse, ut navis mergatur, nisi illam exhaustur propeemus, & aquam jugiter illabentem eificiamus? Ita maximum illud periculum salutis nostrae, cui in hac vita sumus obnoxii, non tam oritur ab exteriori parte, quam ab interiori: nam in nobismetipsis gestamus fontem, & principium malorum omnium, quibus anima nostra inquinatur. Fons hic fluit incessanter, & inflari, ac intumescere videtur, prout illius cursum inhibere conamur. Omni igitur ope evitandum est, ut penitus exhaustur; quod si minus omnino fieri minime possit, saltem contendendum est, ut emundetur cor, in quod influit, ac ipsam eluamus ab omnibus sordibus, quas secum adfert, & ibi relinquit. Hoc nos docet Myterium ablutionis pedum. *Idem.*

Absolute pedum ablutione Apostoli obstuperunt, & quasi elingues essent, continebant. Oculorum usus duntaxat in illis reliquus esse videbatur, ut intuerentur hominem Deum in facto adeo admirabili, & aurium, ut exciperent, quid illis esset traditurus. Iterum ergo dicere inceperit eo vocis habita, qui auctoritatem saperet: Num vidistis, quid fecerim vobis? Vos me Dominum, & Magistrum vocatis, neque perperam; sum enim. Si ergo pedes vestros lavi ego Dominus, & Magister, quanto magis hoc vobis ulro citroque officium praestandum est? Hoc exemplum est, quod vobis relinquere volui, ut illud imitemini, & non pudeat vos humiliari sub illis, qui vobis pares sunt, vel inferiores, postquam intuiti essis me Magistrum, Dominumque vestrum pedibus vestris obvolutum. Hac verba cum actione conjuncta insigunt in mentibus, animisque nostris efficiere debent impressionem, & persuadere nobis imitationem Salvatoris non solum in hoc humilitatis argumento, verum etiam in reliquis, quorum occasiones saepe numero occurrunt. Nihil potentius est Regis, Magistri, & Domini exemplo, & scimus ne unum quidem ex his titulis deesse illi, qui flagitat, ut ipsum imitemur. *P. Habener in Meditatione pro feria quarta post Septuagesimam Dominicae.*

Idem feni- tur argum- tum.

MYSTERIUM PASSIONIS FILII DEI GENERATIM. MONITUM.

Quod Passio, & mors Filii Dei argumentum sit, quod latius patet, & alio modo a ceteris pertractatum sit, nemo fortasse mirabitur, si methodum seculo huc usque servatam congregandis collectis ad sermonem profus extra ordinem postion elaborandum reliquero. Methodus autem, quam institutus sum, est considerandi primum Salvatoris passionem generatim, qua in se movem nostrum sequimur, eamque in sex paragraphos partiendi, quod in aliis quoque Mysteris facere consuevimus. Mox ad partes singulas descensus fiet; perinde ac si totidem essent tituli, & separata argumenta; ut in qualibet notabili circumstantia suppetat locus amplificationis, & ea usurpari valeant, que secundum propostum ordinem, consilienterque aptissima visa fuerint.

Qua in re vos monitos volo meliorem predicanda Passionis rationem non esse id eligere argumentum, quod cogat omnem historiam ad certa quaedam capita referre, que omnes illius partes complectantur; neque enim solus ego animadverti, cum facta omnia, que tragicam hanc componunt historiam, per se magna sunt, simplicem narrationem eloquentius instituant cum pietate majorem habere vim in animos, & corda auditorum, qui per se parati sunt ad audiendum, quam ratiocinationes omnes, que institui valent ad venientem aliquam non mediocri momenti probandam. Ita hoc in argumentum orationis pars potissima esse debet historia, considerationibus admixta aptis ad efficiendum, ut sentiat vris, quam habet exemplum Salvatoris patientis, vel morientis in animabus, que aliquid amoris erga illum fervent, & que hac die consilienter ad audiendum Concionatorem, a qua in tam lugubri, miseroque argumento sui promoveantur affectus.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum huius Argumenti Structura.

DE Fide est, Auditores Christiani, iam notis, JESUM CHRISTUM offerendo semetipsum in sacrificium pro peccatis hominum per Passionem suam satisfecisse rigorose iustitiae Patris sui, cui jus erat in illos animadvertendi, & ex quibus reipsa poenas debebat reposcere; nisi ille per immensum misericordiae suae excessum in caput suum eam detorsisset poenam, quam fontes meriti fuerant. Ex Scripturis autem didicimus, peccatores tria mereri poenam genera tribus respondentia malis, que in peccato inventiuntur. 1. Homo id velens, quod veritatem est per conscientiam, & legem Dei, plectitur inter-

riori cruciatu anime suae, cui suorum scelerum imago, & cupiditatum rebellio tortoris, & carnicidis loco sunt. 2. Homo peccando decoratur Deum, ac insigni afficit contumelia, quoniam praefert illi miseram creaturam, quam in illius locum sibi proponit; ideoque Deus, ut tantum dedecus ulciscatur, vicium contemnit illum, & proicit eum in opprobrium, & confusionem. 3. Homo in peccato quaerit voluptatem, & sensum suorum oblectamenta; Deus vero ut poenas sumat, corporalibus urget suppliciis, doloribus, cruciatibus, & morte. Salvator autem nostrorum omnium ponderi sese subiciens, tribus poenarum generibus se subiecit. Inrus quidem in horto Gethsemani exquisitissimis doloribus afflictus, & excruciatu fuit. Passus est coram Judicibus confusionem extremam, in Pratorio terretimos dolores, & in Calvario savissimam mortem sustinuit; & quo-

& quoniam debitas hominum peccatis poenas luebat, & integram Divinae Iustitiae satisfactionem redditurus erat, opus erat, ut tria haec supplicia essent quodammodo infinita, ut aliquam haberent proportionem cum omnium hominum sceleribus, necnon cum laei Numinis Majestate. Quapropter.

Propheta, atque Evangelista illum hodierna die nobis exhibent in statu tristissimo, ac miserissimo propter levissimos cruciatus, quibus torqueretur. 1. Si illum in Horto consideremus, videmus moerore confectum, & in amaritudinis pelago demersum. *Magna est sicut mare convulsio tua; (Thren. 2.)* 2. Si respicimus quo in loco honor illius habebatur; apud Caipham, Pilatum, Herodem; homo est opprobriis saturatus: *Saturabitur opprobriis.* Homo est, non homo, sed vermis: *Ego sum vermis, & non homo. (Isa. 53.)* 3. Denique si perpendimus, quod fuerit perpeffus columnae alligatus in flagellatione, in spineae coronae impositione, & in cruce, cum Isia vocandus erit viri dolorum, & in patiendi scientia Magister. En tres partes, Christiani, quae Salvatoris poenitentiam constituunt; En tres actus cruentissimae huius tragediae, cuius ille miserissimum protogonista; en tria flagella, quae peccata nostra in Salvatore, isdem onustum pertraxerunt. Moeror infinitus in anima; injustae ignominiae nota in exultatione; dissimula in omnibus corporis artibus tormenta; hoc esse debet argumentum, hac lugubris huius sermonis partitio.

II. Alter hoc ipsum argumentum effertur potest, ostendendum, Passionem Filii Dei publicam esse poenitentiam, quam ille subit pro peccatis nostris, quorum sarcinam sustinere dignatus est. Ad id praesupponendum est, tria esse praecipue mala in peccato, ad quae reliqua possunt revocari. 1. Nos detorqueat a fine, qui est summum bonum nostrum. 2. Aufert gloriam debitam Deo. 3. Auctori suo mortem aeternam parit. Ut revertamur ad Deum, cui praesulimus nostram voluptatem, vel aliquid creatum bonum, quod per poenitentiam fit, habendus est patrai sceleris dolor; nosmet deprecere, & humiliare opus est ad ejus gloriam reparandam; ad aeternas poenas, quas peccatum meretur evitandas, poena in hac vita voluntarie suscepta satisfaciendum est. Haec sunt tres partes poenitentiae, cui Deus omnes subdidit mortales post primum nostrorum Parentum scelus, & quam modo profus singulari exigit in lege gratiae, in qua Salvator affixit sui Sanguinis meritum Sacramento poenitentiae, quae est peccati medicina. Vult intrinsecum haberi dolorem criminis, & hoc ex corde exerari; praecipit, ut quisque semetipsum accuset coram hominibus, quos ipse iudices constituit; & sustineri ruborem semet fontem confitendi; ac tandem exigit, ut crimen expietur voluntaria satisfactione, cui peccator se subicit. Sed divina iustitia se longe severiorem ostendit erga Dei Filium, qui subit onus peccatorum mortalium omnium, & qui se publicum confitit poenitentem, qui debuit sceleribus eorum onem laturus est. Quapropter.

1. Satisfitur in huiusmodi, & moerore terretimum, quo nil deterrius fieri potest. 2. Gloriz Patris sui sacrificat honorem, & existimationem suam per ignominias, & contumelias, quibus afficitur, accusatur, & condemnatur tamquam nequissimus omnium; opprobriis saturatus, & iaiquissimis diceris proteritus. 3. Patitur tantquam vicima expiationis, crudelissimam mortem per cruciatu acerbissimos. Haec est partitio Auctoris Sermonum in omnia Etbica Christianis argumenta in Quadragesima.

III. Hoc sentie in vobis quod & in CHRISTO JESU. Ad Philipp. 2.

Scimus saltem ex parte crudelia supplicia, acerbissimas contumelias, & ignominias, quae luctuosam, tragicamque componunt historiam Passionis Domini, & facile nobismet fingimus horribilem imaginem excessus dolorum illius secundum Evangelistarum fidem, & patheticos sermones, quos hodierna die habere consueverunt Concionatores; sed parum advertimus animum ad sensus, quos habuit Salvator haec omnia patiens, quamvis haec sit veluti anima passionis, & quod illius vim, meritum, virtutemque constituit. Hoc autem fert animus hodie conari, ut sensus nostris sensibus illius conformemus, vel potius ut ipsa ipsum foveamus sensibus illius conformes, quos ille habuit patiens pro nobis: *Hoc sentie in vobis, quod & in CHRISTO JESU.* Videlicet, sola nobis satis esse non debet passionum ejus narratio, ut aequam dolorum ejus imaginem animo concipiamus; sed nobis ingrediendum esse in Sanctuarium cordis ipsius, ibi meditari sua mente, quo affectu, & ut verbo dicam, quo interiori sensu pati voluerit. Hac mente sequar Passiois ejus historiam, eamque ad tria capita referam, illam componens; scilicet ad anteriorem dolorem, qui elicitur aequam, & Sanguinem in horto Olivarum, ubi hausit hunc amaritudinis calicem summa cum obedientia Patris sui voluntati. 2. Ad contumelias, & opprobria acerbissima, quae Jerosolyma passus est, ubi sultere seipsum debuit ante Judicium subsellia, & contumeliosissi-

mos quoslibet haurire contemptus, & mox invicta cum patientia levissima sustinere supplicia. 3. Tandem ad mortis crucem, quam subit in Calvario, ubi animam efflavit praebens insignia sui amoris, & ardentissima in vscaritatibus documenta. Hos eosdem sensus in nobis, Fideles, inspirare debet cogitatio, & narratio cruciatuum nostri Salvatoris. Primum quidem sensum doloris, & contritionis nostrorum criminum, propter quae doluit, videns sibi impostam pro illis satisfactionem, secundo, patientiae eadem in persecutionibus, injuriis, & irrationibus, quibus afficitur; verbo in omnibus calamitatibus, quae accidunt nobis ab hominibus. Tertio, sensum amoris erga Deum; qui suum nobis aperuit, contumeliosissimam sustinens mortem, ut nos ab aeterna morte liberaret. *Hoc sentie in vobis, quod & in CHRISTO JESU.* Hoc pacto Passio Domini, quae nobis saepe exhibita fuit sub imagine crucenti Sacrificii, fiet nobis quoddam veluti sacramentum; ubi ab his, quae palam sustinuit, gradum faciemus ad invisibiles sensus cordis illius, & ad eos, quos passiones ejus, & mors in corde nostro cedere debent. *Ex eodem in tomo primo Mysteriorum.*

Vidimus cum Virum dolorum. *Isaia 53.* En, Christiani! Auditores duplici verbo in compendium redactam historiam Passionis hominis Dei, quam Isaias Propheta Spiritu dumtaxat viderat, & quae cum modo absoluta fuerit, & praesens nostris cogitationibus exhibita elicere debet ex omnium oculis lacrimas, & ex omnium cordibus miserationem. Propheta hic, cui Deus illam tot ante saecula revelaverat, Scripturarum stylo locutus est, qui hominibus tribuit nomen rerum earumdem, in quibus praeter ceteris intuerant. Ita Daniel. *Vir desideriorum (Daniel. 9.)* vocatur, quia cor illius jugiter vota concupiebat, & in calum ejaculabatur. Ita qui terrae bona perdit diligunt, *Vir divitiarum* dicuntur, & viri sanguinum, qui crudeles sunt, & sanguinem sitiunt. *Viri sui, nimum non dimidiabant dies suos. (Psalm. 54.)* Cum igitur, hic homo-Deus magnitudine, & numero dolorum suorum satisfacere voluerit pro multitudine, & enormitate criminum nostrorum aptiori nomine denotari minime potuit, quam *Vir dolorum (Isaia 53.)* vel si mavis, quia quidquid suppliciorum atque dolorum est, a Deo quidem iustitia, hominum vero crudelitate usurpatur est, ad illum torquendum vere fuit vir dolorum, videlicet congeries, & acervus omnium dolorum, & quodammodo ipse dolor. In hac igitur imagine, quippe quae omnium aequissima visa mihi est, immorari conitui, ut ad vos verba facerem de luctuosissimo, ac terretimo spectaculo, quod Dei irritati iustitia in terris praesentat.

Verum ut aliquem ordinem in tanta passionum perturbatione constituum, considero Evangelium duplicis generis passionem referre, alterius quidem, quae ad animam, alterius vero, quae referuntur ad corpus: sed Salvator quatenus homo in utroque simul passus est; & divinitas quo illum ad id ididit vires, ut in doloribus suis diuicis periret. Hic ordo, & haec participatio, quae proculdubio una omnium maxime simplex est ad colligendam in uno sermone totam Salvatoris Passionem, non abluat a consilio communi bifariam illam dividendi, quarum pars altera interiores, altera vero exteriores poenas complectatur, & tota hac funesta narratio ex aequo in duas partes distribuatur.

1. In prima igitur parte congerere opus est non solum, quae passus est in Horto Olivarum pugna, & collisione affectuum, quibus animae suae permisit, ut illum mortali agone excrucieret; verum etiam ignominias, contumelias, & confusiones, quas coram iudicibus, & ante tribunalia sustinuit; quia haec omnia ad animam referuntur, quae expers esse nequit sensus, ubi ejus discipitue existimatio. 2. Quod vero pertinet ad exteriores dolores, pro hypotyposum describenda sunt tormenta, quae mortem illius praesecerunt, cuiusmodi sunt flagellatio, spineae coronae transfixio, & ea, quae illi peperit crux quam bajulare coactus fuit; & tandem, quae protulit in crucifixione, & in cruce, ubi vere fuit *vir dolorum.*

Quemadmodum sermonis de Passione partitio in interiores, exterioresque dolores aptissima semper visa fuit, ut tota deinceps induceretur historiae series; ad id uti postsumus duobus symbolis, quibus idem JESUS CHRISTUS expressit ardens desiderium moriendi propter homines. Alterum quidem Calicis est: *Calicem, quem dedit mihi Pater, non vii, ut bibam illum? (Joan. 18.)* Alterum vero Baptismi: *Baptismo habeo baptizari, & ecce quomodo conitor, donec perficiatur. (Luc. 12.)* Sed calicem inter & Baptismum hoc discriminis interest, quod calix, qui hauritur, in nos ingreditur, baptismus vero externas duntaxat corporis partes eluit. Tota igitur Salvatoris Passio, ad haec duo redigi potest, & ostendi.

1. In priore parte calicem hunc fuisse amarissimum, eumque exhaustisse nomen tribui potest interius doloribus, quos passus est in horto, & cursu Passionis suae. 2. In parte posteriori externi dolores representari possunt tam-

IV.

V.

ostendit Dæmonem perfuadentem, & sollicitantem Saluatoris mortem se suis artibus confodisse.

S. Chryſoſtogus serm. 108. plures habet pias sententias de Paſſione.

S. Ephrem pariter Tomo 3. in fasciculo myrrha.

S. Ambrosius lib. de Joseph Patriarcha applicat plures circumstantias historiae Josephi Patriarchæ ad Paſſionem Filii Dei.

S. Bernardus prolixum habet sermonem de Paſſione, ubi totam persequitur historiam.

Idem alium, cui titulus: *Feria 4. hebdomada pascha*, ubi magis generatim verba facit.

Sanctus Bernardus Tomo 1. hoc tractat argumentum. Idem Tomo 2. Sermonibus 55. & 56.

Sanctus Laurentius Justiniani in hujus argumenti sermone in aliquibus tantum circumstantiis immoratur.

S. Thomas de Aquino sermonem habet in ea verba: *Filius hominis traditur, ut crucifigatur*, ubi considerat 1. qualitatem, 2. virtutem, 3. utilitatem hujus Paſſionis.

S. Bonaventura in Opusculis Tomo 2. & Innocentius III. Tomo 1. Idem sermones habet duos.

Gerſon parte 4. plures habet considerationes.

Dionysius Carthusianus in dialogo fidei Catholicae.

Lactantius Firmianus.

Martinus Delrius in opere Mariano.

Lancicius Opus. 11. cap. 6.

Marchantius in hortu Pastorum, tractat 3. lectione 16. &c.

Bellarminus Opus. de septem verbis Domini in cruce prolatis.

Drexellius de Christo patiente.

Domitius Plasus edidit volumen integrum de Paſſione, cui titulus: *Domini Patris considerationes*.

Guillelmus Stanhurstus in libro qui inscribitur. *De immortalitate in corpore mortali patientis historia*.

Colerus lib. de universa historia Dominice Paſſionis.

Calvarius Sacer, vel Paſſionis Myſteria ab Anonymo.

Fasciulus Myrrha a Molinier compositus ex doloribus Paſſionis; quod sane unum est ex optimis operibus hujus argumenti.

Infanti sup. Auctores Latini, Itali, Hispani, & etiam Gallici, quos arduum est recensere omnes.

Liber, cui Titulus: *Paſſiones Domini nostri JESU CHRISTI Lusitanum sermone editum a P. Thoma a JESU Ordinis Eremitarum S. Augustini*.

Alphonſus Rodriguez Tractatu 7. ubi sermo de infinitis bonis, atque thesauris, quos in JESU CHRISTO possidemus & quomodo Paſſionis Myſteria meditari debeamus.

Eusebius Nierembergius libro 2. de Adoratione caput 6. 7. 11.

Gratanensis in tractatu de Oratione verba facit de iis, quæ in Paſſione Domini considerari debent, & de quibus inde percipiendis.

Idem in Catechismo parte 3. theologice & fufius loquitur de hoc argumento.

P. Sainjure in libro Electorum, JESUS CHRISTUS in Cruce, ubi collegit omnem moralem, quæ respicit Paſſionem JESU CHRISTI.

Scientia Crucifixi P. Maria; qui liber plenus est adpirationibus, ac devotione.

P. Nepveu in Christianis Considerationibus in singulos anni dies, suggerit considerationes in singulos dies Majoris hebdomadae ducto initio a Sabbato præeunte Dominicæ Palmaram.

P. Novet in Tomo 2. Hominis devotionis parte 2. post proœmium eruditione plenum, ad hauriendum fructum ex Saluatoris Paſſione, ministrat meditationes, & colloquia in omnes Paſſionis partes pro singulis diebus Quadragesimæ, & initium facit a Sexagesima.

P. a Ponte in meditationibus in fidei myſteria amplam habet in parte quarta meditationem in singulas paſſionis circumstantias.

Meditationes P. Croiset in Paſſionem in solitudine sua patheticae sunt, & unctionis plenæ.

Plurima sunt etiam Meditationes veteres, & recentiores, quæ pios sensus, & saluberrimas considerationes suppeditare possunt, cuiusmodi sunt ille Paris Burgoin, P. Suffren pro Majori hebdomada in Tomo 2. anni Christiani; item illa P. Hainuwe in Quadragesima, illa Busel. Pater Joannes Croiset in asceticis pro singulis annis diebus, mensis Martii plures habet meditationes in Paſſionem JESU CHRISTI. Sunt etiam, quarum auctor Drogo.

S. Thomas tertia parte quaestionibus a 46. ad 50. resoluit in pluribus articulis, quidquid Theologia proponit.

Suarez Tomo 2. in 3. S. Thomæ partem tractavit quidquid ad Paſſionem pertinet ea elegantia, & soliditate, quæ nihil relinquit desiderandum.

Raynerius de Pisis egregium hac de re habet tractatum sed theoreticum, & suggestit minime idoneum.

Ex Interpretibus historiam illustrarunt Salmeron in Evangelia, Tomo 10. Maldonatus, Toletus in Joannem.

Qui vero suggestui aptiora suppeditant, sunt Cornelius

Qui edidit tractatum de Paſſione.

Alecci.

Theologi & Interpretes.

a Lapide, Barradius, Sylveira, & recens Liber, cui titulus: *Considerationes cum notis in novum Testamentum*.

Qui Latinos sermones ediderunt de Paſſione, veluti Gratanensis, Oforius, Matthias Faber, Reina Italus.

P. Delingendes & alii antiquiores prodesse possunt in sermone hujus argumenti, quia plerique scripserunt homilias, explicantes Evangelii verba, & morales considerationes instituentes, quod in hoc queritur argumento.

Eandem ob causam utiliter consuli possunt antiqui Concionatores Galli, puta, Valadier, Besse, Molinier, P. le Jenue, alique.

P. Bourdaloue in Tomo sermonum in myſteria tres habet sermones deinceps de Paſſione, & quartum in Quadragesima.

P. Giroult Tomo 2. Quadragesimæ.

In sermonibus moralibus sunt duo.

In sermonum specimen quatuor extant, qui tamen potius sunt compendia sermonum P. Bourdaloue, & aliorum.

In Speciminibus Ethicis in Tomo 4. in Evangelia unus est sermo in Homilias formam.

In actionibus publicis Domini Augier Tomo secundo unus est hujus argumenti.

In Tomo Homiliarum Godeau unam hujus argumenti reperies.

Abbas de Bourzeis in sermonibus in varia Religionis myſteria.

Biroat in Tomo Myſteriorum; & in secundo Tomo Quadragesimæ.

P. Texier in myſteriis, & Quadragesimæ.

P. Duceau in Quadragesima Paſſionem in tres sermones partitur.

P. Segneri in libro cui titulus; Christianus edoctus habet sermonem de Paſſione, ut inde feratur iudicium de peccati enormitate.

P. De la Colombiere Tomo 1. sermonum duos habet, undecimum, & duodecimum.

Abbas de Monmorel integrum edidit volumen Homiliarum de Paſſione Domini cum sermone in idem myſterium.

Maimbourg in secundo Quadragesimæ suæ Tomo sermonem pro Parasceve.

Fromentieres in Quadragesima.

P. La Pesse duos habet sermones in hoc myſterium in Tomo 6. sermonum.

Lambert in anno Evangelico Tomo 6. Homiliam habet pro Parasceve.

Auctor sermonum in omnia Ethica Christianæ argumenta duos habet de Paſſione sermones, alterum inter myſteria Domini nostri in Quadragesima.

Idem in tertia parte myſteriorum, quæ continet Octavas, decem habet allocutiones, quæ pro totidem sermonibus haberi possunt.

Gratanensis in locorum Communium.

Lohner) Titulo Christi Paſſio.

Labarho)

Homilias Carthagenæ.

Drexellius in Christo patiente.

Summa Prædicantium.

Thomas de Trugillo in thesauro Concionatorum.

Concionatores Latini, & veteres.

Concionatores recentiores.

Qui locos communes fecerunt vel collectanea materiam de Paſſione ediderunt.

PARAGRAPHUS III.

Loca, Exempla, & applicationes Scripturarum huic Argumento.

Inſpice, & fac secundum Exemplar, quod tibi monstratum est in monte. Exod. 25.

Sacrificium, & oblationem nobis, tunc dixi, ecce venio. Psalm. 39.

Super me confirmatus est furor tuus, & omnes fluctus tuos induxisti super me. Psalm. 87.

Veni in altitudinem maris & tempestas demorsit me. Psalm. 68.

Sustinui qui simul contristatur, & non fuit, & qui consolatur, & non invenit. Ibidem.

Copiosa apud eum redemptio. Psalm. 129.

Vidimus eum & non erat aspectus, & desideravimus eum, despectum, & novissimum virorum, virum dolorum, & scientem infirmitatem. Isaia 53.

Vere languores nostros ipse tulit, & labores nostros ipse portavit. Ibidem.

Nos putavimus eum quasi leprosum, & percussum a Deo, & humiliatum. Ibidem.

Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Ibidem.

Oblatus est, quia ipse voluit, & non aperuit os suum. Ibid.

Sicut ovis ad occisionem ducitur, & quasi agnus coram condeute se obtulit. Ibidem.

Propter scelus populi mei percussit eum. Isaia 53.

Dominus voluit conterere eum in infirmitate. Ibidem.

Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum. Ibidem.

Tradidit in mortem Aulman suus, & cum sceleratis reprobatus est. Ibidem.

Obstupescite Galli super hoc, & porta ejus desolamini vehementer. Jerem. 2.

Quis dabit capiti meo aquam, oculis meis fontem lacrimarum. Jerem. cap. 9.

Filius hominis tradetur ut crucifigatur. Matth. 26.

Tradetur gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur, & postquam flagellaverint, occident eum. Luca 18.

Cum exaltaveritis Filium hominis, tunc cognoscetis, quia ego sum. Joann. 8.

Si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum. Joann. cap. 12.

Nunc iudicium est mundi, nunc princeps hujus mundi ejicitur foras. Joann. 12.

Potestatem habeo ponendi animam meam, & iterum sumendi eam, & nemo tollit eam a me: sed ego ponam eam a me ipso. Joann. 10.

Qui traditus est propter delicta nostra. Ad Romanos 4.

Quem proposuit Deus propitiationem, ad ostensionem justitiæ suæ. Ad Rom. 3.

Commendat Caritatem suam Deus in nobis, quoniam cum peccatores essemus, pro nobis mortuus est. Ad Romanos 5.

Qui propter filio suo non peperit, sed pro nobis operibus tradidit illum. Ad Rom. 8.

Cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filii ejus. Ad Rom. 5.

Nos prædicamus Christum, Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam, ipsi autem vocatis, Judæis, &que Græcis, & Del. vtrumque, &que sapientiam. 1. ad Corinth. 1.

Non judicavi me scire aliquid inter vos, nisi JESUM, & hunc crucifixum. 1. ad Corinth. 2.

Qui vivit jam non sibi vivit, sed ei, qui pro ipso mortuus est. 2. ad Corinth. 5.

Christus factus est pro nobis maledictum. Ad Galat. 3.

Eum, qui non noceret peccatum, pro nobis peccatum fecit. 2. ad Corinth. 5.

Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Ad Galat. 2.

Qui suis Christi, carnem suam crucifixorum cum vitio, & concupiscentiis. Ad Galat. 5.

Adimpleo ea, quæ desunt paſſionum Christi. Ad Colossenses 1.

Ego gratis Christus mortuus est: ergo evacuatum est scandalum crucis. Ad Galat. 2. Tit. 5.

Factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Ad Philipp. 2.

Hoc sentio in vobis, quod & in CHRISTO JESU. Ibidem.

Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos a presentis sæculi nequam. Ad Galat. 1.

Multi ambulavit, quos sæpe dicebam vobis, nunc autem & sensus dico, inimicus crucis Christi: quorum Deus ventus est, & gloria in confusione ipsorum, qui terrenam labium. 2. ad Philipp. 3.

Unus Mediator Dei, & hominum, homo Christus JESUS, qui dedit redemptionem seipsum pro omnibus. 1. ad Timoth. 2.

Recogitate eum, qui talam pro peccatoribus sustinuit contradictionem. Ad Hebr. cap.

Qui propositio sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta. Ibidem.

Accessistis ad Testamenti novi Mediatorem JESUM, & sanguinis aspersorem melius loquentem, quam Abel. Ibidem.

Peccata nostra percutit in corpore suo. 1. Petri 2.

Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustus, ut nos offerret Deo. 1. Petri 3.

Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus. 1. Petri 2.

Christo in cruce passo, & vos eadem cogitatione armamini. 1. Petri 4.

Dilexit nos, & lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Apocal. 1.

Agnus occisus est ab origine Mundi. Apocal. 13.

Ascendite, & videte si est dolor sicut dolor meus. Thren. 1.

Posuit in eo Deus iniquitatem omnium nostrum. Isaia 53.

Baptismo habeo baptizari, & quomodo contra usque dum perſecutur. Luca 12.

Operetur exaltati Filium hominis, ut omnis, qui credit in ipsum non pereat sed habeat vitam æternam. Joann. 12.

Expedit, ut unus homo moriatur pro populo, & non tota gens pereat. Joann. 11.

Figura, & Prophecia Paſſionis Saluatoris.

Figura Paſſionis Domini in lege veteri.

Deus ipse exprimere voluit res aliquas Paſſionis Filii sui in illis, qui fuerunt figuræ illius in lege veteri; verum hæc non nisi figuræ sunt, quælibet singillatim exhibens unam dumtaxat partem paſſionum hujus hominis-Dei; quæ simul omnes non nisi imperfectissime representant illum. Etenim potestne comparari invidia Cain cum zelotypia Scribarum, & Phariseorum; & cædes Abel cum JESU CHRISTI supplicio? Quid est Isaac paratus ad mor-

tem subeundam per manus Abraham cum JESU ab æternæ Patre immolato odiis Judæorum? Joseph a fratribus venundatus, calumnia exagitatus, detrusus in carcerem; Joseph inquam ullam ne habet similitudinem cum Salvatore ab uno ex suis discipulis prodito, a Synagoga accusato, a militibus vincito? Hæc non est tota Saluatoris passio, neque illud, quod in Paſſione crudelissimum est. Aliquid in hac longe tristius occurrit, quam videre David ejectione a proprio Filio de sede imperii, derelictum a subditis, fuga sibi consilium coactum, nudis pedibus & capite ascendentem in montem Olivarum, cum interim a Semei lapidibus peteretur, & maledictis obrueretur; sed quanto magis miserationem nostram meretur JESUS gravi oppressus Cruce, Calvarium ascendens ibi mortem turpissimam subiturus? Job ipse quamvis stratus in sterquilinio, quamvis ulceribus scærens, quamvis omnia exhaustis videatur flagella, quibus Providentia consuevit periculum facere virtutis bonorum, & animadvertere in peccatores, Job, inquam, non fuit, nisi simplex imago Jesu patientis.

Verè dicere possumus Salvatorem affixum Cruci repræsentatum fuisse ab æneo Serpente, iustu Dei elevato in deserto ad eos curandos, quos serpentum morsus in mortis periculum adducebat; quoniam solus hujus myſterii adpescit, videlicet solus intuitus Saluatoris hujus in Cruce sufficit ad vulnera nostra per veram contritionem sananda. Et sane Fidelis fidei luminibus illustratus potestne in hoc obiectum oculos convertere, quin reminiscatur eorum, quæ pro ipsis Saluator passus est? Potestne non affici dolore summo, cum eorum extiterit causa? Sed aliunde nonne habet argumentum sperandi in Dei bonitate, videns in hoc eodem obiecto certam medicinam iis vulneribus, quorum causa ipsa sua peccata extiterunt. Ceterum hæc ipsa illa figura est, quam Saluator dedit paſſionis suæ. Sicut Moyses exaltavit Serpentem in deserto; ita exaltavit operes Filium hominis, ut omnis, qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam.

Aptior figura paſſionum Saluatoris, & quæ nos facilius permoveat, est status, ad quem redactus fuit vir sanctus Job, postquam Deo demoni facultatem impertit illum affligendi, & obruendi malis, ad illius fidelitatem probandam. Sancti Patres inter duo hæc patientiæ exemplaria tantum similitudinis nanciscuntur, ut hoc afferant verba faciunt. Hæc sane similitudo præ ceteris huic congruit argumento, & aptior est ad sciendos in nobis sensus miserationis, quemadmodum accidit huic Sancto Viro, cum ejus amici, Orientis Reges, qui ad eum invadendum conveniant, viderunt illum in sterquilinio eo in statu, in quo vix, & ne vix quidem cognosci poterat, tanto stupore percussi, ut in Scriptura testetur, eos cum illo septem dies permanisse, quin verbum proferræ possent; quia palam doloris ejusdem magnitudinem cognoscebant. Videbant enim dolorem esse vehementem. (Jobi 2.) Nobis procul dubio hoc ipsum cum Job in sterquilinio, figura longissime distat a rei ipsius veritate; Job in sterquilinio, CHRISTUS in parabulo, ait S. Zeno Veronensis, Job in sterquilinio representat CHRISTUM in Cruce, sed CHRISTUS toto celo figuram excedit.

Ex figuris omnibus mortis Domini, & Sacrificii Crucis; Sacrificium, quod facturus erat Abraham Patriarcha Filii sui semper habitum fuit velut figura omnium prima, & maxime spectabilis, ac ad veritatem propius accedens. Sed ubi comparatio instituitur hujus Sacrificii, quod unius fuit voluntatis cum illo Filii Dei, qui re ipsa fuit victima pro peccatis nostris æterni Patris jussu immolata; inferre debemus tantum interesse discriminis inter utrumque hoc Sacrificium, quantum inter umbram, & corpus, inter figuram, & veritatem. Sed nos imitari debemus S. Gregorium Nyſenum, qui sine lacrimis videre non poterat imaginem Sacrificii Abraham, ubi sanctus iste Senex, quin nature sensibus flecteretur, extento in filium brachio, eoque districtum pugionem tenente, jam jam videbatur abscessurus caput suavissimi Isaac, patris delicias, & omnis spei ipsius fundamentum. Nos quidem longe valoribus pietatis sensibus affici deberemus intuitu verum Abraham, Patrem æternum, justitiæ suæ gladio armatum, cui satis non fuit dedisse nobis proprium Filium liberatorem, atque prototypum nostrum, sed re ipsa immolavit eum propter amorem nostrum; quamvis longe sibi cariorum, quam Isaac extiterit Abraham: nam quamvis ille carnificum manu fuit fuerit ad innocentem hanc victimam jugulandam; nihil fecimus ille verus fuit sacrificulus; quia unus ille habebat jus in vitam Filii sui, & facultatem hanc illi eripendi: in manu Dei, non Judæorum fuit gladius, quia soli Deo potestas fuit mortis in Filium Dei. Rupertus Abbas.

Antiquissima mortis Domini figura est Abel, in cujus persona Scriptura testatur JESUM CHRISTUM ab origine Mundi casum fuisse: Qui occisus est ab origine Mundi. (Apocal. 13. 1. Joann. 3.) Mortis hujus causam dilectus discipulus testatur fuisse, quia actiones Cain erant male, Abel autem fratris ejus optima: ita ut invidia indignissimum illud

Job figura Saluatoris.

Sacrificium Abraham figura Sacrificii Crucis.

Abel figura Agni, qui occisus fuit ab origine Mundi.

Illud scelus perpetravit. Eandem ob causam, Judaeorum populus facinoroso carnem fratris JESU CHRISTI, huic mortem attulit, quia vita hujus sanctitas damnabat vitam Scribarum, & Phariseorum, qui aperti erant ejusdem inimici. Sed quemadmodum sanguis Abel innocui clamabat coram Deo, & ultionem petebat; ita sanguis JESU CHRISTI, qui vere quidem gratiam, & misericordiam pro penitentibus deprecatur, postquam ultionem contra incredulos, & eos, qui per scelera sua sanguinem illius effuderunt, & qui sibi remanet pretiosus hujus sanguinis fructum applicare.

Agnus Paschalis

Satis non fuit Spiritui Sancto exhibere nobis Passionem JESU CHRISTI in complurium Sanctorum Patriarcharum persona, voluit etiam, ut omnia veteris legis sacrificia totidem essent figurae magis hujus sacrificii, quod alia querebat abrogaturum, & quod consummandum erat in Cruce: inter haec sacrificia celeberrimum, ut alia praeteriam, & quod melius praesentem magnum hoc mysterium mortis hujus hominis-Dei, est Agnus Paschalis. Quae fuerit causa institutionis hujus ipsi notis. Quod vero in eo animadvertendum est, quod ad nostrum attinet argumentum, hoc est, Agni hujus sanguinem signum fuisse, ut cum Exterminator Angelus creata occisione deleteret omnia primogenita in Aegypto, ubi hoc sanguine imbutos videret postea Israelitarum, inoffensis eorum domibus pertransiret. Quin immo etiam carnis, quae plurimae in Agni hujus estu erant observanda; liquet, Spiritum Sanctum per Agnum hunc representare voluisse JESUM CHRISTUM, qui propter suam lenitatem, & innocentiam Agnus fuit nuncupatus. Lege cautum erat, ne Agnus Paschalis quicquid inest vitii, vel macula; nullum ex ossibus ejus confringendum erat, quod in Cruce sacrificio ad litteram fuit adimpletum. Invictam praeter se tollit patientiam cum ad supplicium repercuteretur. *Tantumvis vult ad occisionem ducitur.* (Isaia 53.) Sed cur voluit Deus, Agni, quem Israelite immolare jubebantur, sanguine imbutos postea domorum suarum, nisi ut ostenderet virtutem sanguinis JESU CHRISTI? Nam hoc sanguine applicato nobis, Patet aeternam stabilitatem suam, quam peccatis nostris in nos excitaverimus: Ceteras figuras mortis, & Passionis Filii Dei, quorum sensum, & rationes enucleare Sancti Patres conati sunt; & quas hic suffragante nimis laboris opus esset, praetermittit.

Videns Deus nil magis ab humana ratione abhorere, quam Crucis Mysterium, post primorum parentum nostrorum lapsum, non cessavit nobis portendere mortem Filii sui modo figuris, modo Prophetarum oraculis: nam ut verbum addam de Figuris, certum est Abel, qui per fratris invidiam cecidit, sacrificium Isaac, Agnum, quem immolaturus fuit in exiru de Aegypto, & serpentem aeneum, quem exaltavit Moyses in deserto fuisse totidem figuras mortis, & Passionis JESU CHRISTI. Quod vero ad Prophetas attinet, quot sunt, qui illam prophetarunt? Veritas haec adeo explorata est, ut inutile sit, hic probatione afferre. Satis est observare, quod in prophetarum oraculis, ne dicam aliquid de David, qui in Psalmis suis omnia connotavit nostrae Redemptionis mysteria, illa, quae protulit Isaia adeo manifesta esse, & perspicua, ut videatur potius facta narrare, quam faciendi praedicare.

Applicationes aliquorum locorum huius Argumento.

CHRISTUS factus est pro nobis maledictum. Ad Galat. 3. Magnus Apostolus, qui ad tertium usque Caelum rapus fuerat, ubi secreta adeo mirabilia didicerat, postquam professus est se nihil scire nisi JESUM CHRISTUM, & hunc crucifixum, non invenit amplius ad magnum hoc pietatis, & misericordiae sensum aperendum, ut ipse loquitur, verba validiora, quam dicens, CHRISTUM in semet suscepisse omnes peccata, & maledictum, quae peccatis nostris ipsi meriti sumus: CHRISTUS videlicet nos de maledictio legis, factus est pro nobis maledictum. Sive alludere voluerit ad Judaeorum consuetudinem, sive ad legem Moysi praecipientis, ut piacularis victima offerretur, quae omnibus populi delictis operaretur; at in caput suum converteret maledicta omnia, quae Deus in nocentium caput confoverat, sive quod crucis supplicium adeo perhorrebat natio illa, quae tamquam maledictos habebat eos omnes, qui cruci erant affixi. Maledictum, qui pendet in ligno: Sedenique quia omnia monumenta divina iracundiae super terram per tot saecula, non erant nisi stille quaedam maledictionis, juxta illud Prophetae verbum: *Servavit super nos maledictio; (Daniel. 7.)* sed Deum in cruce esse omnium Maledictionum congeriem, atque acervum, & ipsum factum esse maledictum, quod ibi videbatur cum omni severitate, quam divina iustitia exercere poterat in hac vita, juxta vim Verbi, quo Apostolus utitur: factus est pro nobis maledictum; quasi ille quodam veluti compositum esset ex penis, passionibus, & maledictionibus, quibus infusus Deus illum percellere poterat, qui sese omnium hominum criminibus operaverat.

Liber scriptus inveni, & foris. Apocal. 5. Inter mystica nomina, quibus in sacris Litteris Dei Filius appellatur, il-

lud non est praeterendum, quo liber vocatur: Ezechiel Propheta in lege veteri, & S. Joannes in nova loquuntur de libro quodam, qui illis exhibitus fuit scriptus inveni, & foris, & quiritur quid sit liber hic, & quid significet? Ubi S. Bernardus, alioquin nonnulli respondent JESUM CHRISTUM significari. Hic enim liber scriptus inveni, & foris significat egregias, & admirabiles perfectiones personae hujus hominis-Dei per exteriorem partem in humanitate sua, & per interiorem in sua divinitate, foris in sacro Corpore inveni in anima sancta. Sed dici poterit in festo peculiarium, Salvatorem esse librum admirabilem, & profluum novum, scriptum non quidem communibus litteris, sed clavis, spinis, flagellis, quibus characteres sunt infiniti plagarum numerus, quarum singula locum habere possunt eximi sermonis; librum denique doctorem non quidem mortuis verbis, sed viventibus exemplis videri sapientiam, & profundam doctrinam, quae deinde mundum universum illuminavit: *Aperiam Codicem, ita S. Laurentius Justiniani vocat illum, in quo legentis, & meditando, universa veterum doctrina discitur.* (Lib. de humilitate, cap. 21.)

Inspecio, & fac secundum exemplar, quos tibi in monte moysi statueram. Exod. 25. Si JESUS CHRISTUS passus est, ideo passus est, S. Petrus Apostolus inquit, ut nobis praebere exemplum, & nos ad patientiam excitaret. (Petr. Epist. 2. cap. 2.) Sed nobis perspicuum esse debet Patrem aeternum cultum Christiano singillatim dicere ostendendo illi Filium suum in Galvario, quod Moysi dixit: *Inspecio, & fac secundum exemplar, praedictum esse non potest, nisi fueris similis JESU CHRISTO; sed praefertim JESU CHRISTO crucifixo, quia in cruce praefertim tuam praedestinationem promittit esse: Deest nonnulli, S. Paulus ait, Passioni JESU CHRISTI opus est, ut id ampleas, quod dicit: Deest autem applicatio illa tibi utilis esse non potest, nisi tibi applicata fuerit; nisi Christo conjunctus fueris in cruce; & nisi aliqua ratione per amorem compatiens adhaerens illi.*

Operet exaltari Filium hominis, ut omnis, qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam aeternam. Joannis 12. Operet heu! cur Deus meus operet? Nos sumus villa mancipia, rebelles, inimici tui. Quis succensere poterit tibi, vel te injustitiae nomine infimulare, si nos perire permiseris? imo etiam si nos iuste ultioni tuae sacrificaveris? Operet, addis, ut aeternum vivamus. Sed oportet ut JESUS CHRISTUS pulcherrimam auctor peccati, quod nobis vitam auferre debet, & quod te ipsa adfert mortem? Quis exanimatus audeat ne posere sanguinem Filii sui, ut sua vulnera curaret? Quis Rex, qui cogitare suum effundere sanguinem, ut improbum subditum suum saluum faceret? Operet, itemam dico Operet. O Mundi Salvator, nisi eadem esses veritas aequae ac supremae nostrae tortis arbiter, dicerem tibi, hoc nequaquam oportere. Nos peccatores sumus, in nos animadvertere, trade nos in sollicitudinem hanc enim non habetis, sed adhibere nequitiam, sed aliter tua operatur misericordia: Operet, ut omnes, qui credit in illum non pereat.

Quem proposuit Deus propitiationem ad ostensionem iustitiae suae. Ad Roman. 3. Ita S. Paulus Apostolus loquitur de morte hominis-Dei, ut dolorum illius magnitudinem intelligamus. Satis esse putat dicere illum factum fuisse victimam expiationis pro peccatis hominum, & nobis illum propinere tamquam subiectum, in quo Deus criminum vindicem ostendere voluit severitatem iustitiae suae, velut exemplum odii infiniti, quod peccatum persequitur, et tamquam ultimum suae iracundiae telum, & demum tamquam spectaculum terribile, quod ostensurum erat omnibus faculis severitatem suppliciorum, quae exercuit in eum, qui subierat onus iniquitatum nostrarum. Hic sensus est, quem plures Sancti Patres tribuant allatis ex Apostolo verbis. Quam proposuit Deus propitiationem ad ostensionem iustitiae suae. Ad Roman. 3. Ita S. Paulus Apostolus loquitur de morte hominis-Dei, ut dolorum illius magnitudinem intelligamus. Satis esse putat dicere illum factum fuisse victimam expiationis pro peccatis hominum, & nobis illum propinere tamquam subiectum, in quo Deus criminum vindicem ostendere voluit severitatem iustitiae suae, velut exemplum odii infiniti, quod peccatum persequitur, et tamquam ultimum suae iracundiae telum, & demum tamquam spectaculum terribile, quod ostensurum erat omnibus faculis severitatem suppliciorum, quae exercuit in eum, qui subierat onus iniquitatum nostrarum. Hic sensus est, quem plures Sancti Patres tribuant allatis ex Apostolo verbis. Quam proposuit Deus propitiationem ad ostensionem iustitiae suae.

Manus Domini scriptae me. Jobi 19. Et propter scelus populi mei percussit eum. Isaia 53. Cum Sanctus Jux inuenerit vultu excoetum poenarum, quae patitur, nihil invenit ad id significandum aptum, quam dicit: *Manus Domini scriptae me.* haec manus enim non est sicut manus hominum, a qua nosmet defendere possumus, cujus ictum possumus evitare: sed praeterquam quod divina manus ictum non licet nobis devitare, manus haec novit partem, ubi sensus acrior est, & graviori cum impetu suos dirigit ictus. Qui ergo nosse vult vim brachii sui, & severitatem iustitiae, quam exercet in Filium suum, qui obtulit semetipsum ad satisfaciendum pro peccatis hominum, meminerit solum Deum esse qui punit, & huic digne Deo poenas infligere: vel potius cogitet Deum esse, qui suam exercet iustitiam, & iustitiam hanc exerceri in Deum: videlicet, hinc quidem Deum iuste irriatum contumeliosis, quibus ab hominibus affectus fuit, digne Deo percutere eum, qui subiecit pondus iniqui-

iniquitatum nostrarum, & ut loquitur Apostolus, qui se quodammodo peccatum fecit; inde vero esse Deum, qui se compesceret ictus, quos Patris iracundia in nos exonerat, omne iustitiae ipsius pondus voluit sustinere. Heu! Auditores! quam spiritus vester sibi proponit imaginem passionis Salvatoris, cogitando, Deum esse qui percutit, qui punit, qui suam exercet ultionem, simulque Deum esse, qui percutitur, ut loquitur Propheta: *percussus a Deo, (Isaia 53.)* & qui constituit se victimam maledictionum omnium, quas meriti sumus: Haec duo cogitationes nonne exprimit, quidquid Spiritus humanus sibi fingere potest terribiliter?

Super quo percutiam nisi ultra? Isaia 1. Super quo vos percutiam sumpturus poenas injuriarum, quibus affectus fui, dicebat Deus per Prophetam populo Judaeorum, super quem extendam manum meam? Quero enim subiectum meae dignum iracundia, & ex quo haurire valeam iustam satisfactionem pro injuria mihi illata: Super quo percutiam? Non quidem super hominibus, & vermes veri sunt nocentes; quippe viles sunt creaturae, & quae terrae, quarum omnes satisfactiones noxam mihi illatam reparare non valent. Non super Angelis, & caelestibus spiritibus. Vos patres non estis, qui iustitiae meae satisfacti; coram me tamquam nihil estis, cum merz fuit creatura: Super quo percutiam? Numerus utrorumque implere nequit ipso- rum infirmitas, & quamvis omnes immolaremi ultio mea, gloriam meam reparare non possent. Super quo igitur percutiam, ut debitam mihi satisfactionem recipiam? Super proprio Filio suo, qui illi suppar est, & ut ille Deus. Haec sola est victima, quam possit, & quae condigna esse valeat satisfactio iustitiae illius, & unicum sacrificium, quod illi esse possit acceptum.

Purafine intelligis, quae legis? At. 8. Hoc dixit sanctus Philippus Diaconus Eunucho Regiae Aethiopiae legenti Prophetam Isaia, ubi loquitur de Passione Filii Dei, & ubi ait illum adductum fuisse ad mortem tamquam innocentem Agnum, & inter gravissimos cruciatus suos os non aperuisse. Purafine intelligis, quae legis? Simili ratione cum consideramus JESUM CHRISTUM in Cruce, vel audimus verba fieri de Passione illius, vel legimus illum in Evangelicis, inrerrogari, & nosmet ipsos interrogare possumus, Purafine intelligis, quae legis? infamiam supplicii, amoris magnitudinem, dolorum excessum?

Baptismo habes baptizari, & ecce quomodo exortor usque dum perfricaueris. Luc. 12. De diurnitate passionum JESU CHRISTI iudicium ferendum non est ex tempore Passionis ipsius, quae viginti quatuor horas circiter duravit. Non solum dolorum, sensus & ignominiam, quae menti illius toto toto vitae spatio obverberata sunt, & quibus iugiter occupata erat sancta eius humanitas. Patenti desiderium jam testatur fuerat per verba haec amoris plenissima: *Baptismo habeo baptizari, & ecce quomodo coarctor usque dum perfricaueris.* Praefricta erat hora, quae pro nobis erat mortuus; & in quibus momentis hanc animo voluit.

PARAGRAPHUS IV.

Lecl, & Sententiae Sanctorum Patrum huius Argumento.

Quis tantum digne possit edocui potest? Innocens afflicte, ut noxius liberetur, ut redimatur servus, occiditur Filius. August. ferm. 138.

Domini nostri in sacra cruce pretium nostra salutis appendit, ut una morte universum Mundum, sicut omnium conditor, ita omnium reparator absolveret. Idem ferm. 114. de tempore. Non est Christi passio ex indignitate, sed ex misericordia. Idem lib. 2. contra Felic. cap. 9.

Passio Domini pretium est orbis certarum, passus enim, totum redemit. Idem Epist. 171. ad Donatistas.

Sicut occidimus graviter, relevat sumus mirabiliter; & misericordiam, debitum transcurrentem pro meditationis morte reperimus. Idem lib. cur, quando, quomodo Deus.

Christi sanguis sic in remissionem peccatorum omnium fusus est, ut ipsum etiam peccatum posse delere, quo fusus est. Idem tract. 92. in Joannem.

Lignum istud, ubi erant fixa membra mortuorum, etiam cathedra fuit ministris decem. Idem tract. 119. in Joannem.

Portans crucem suam JESUS, grande spectaculum: si spectet impietas, grande ludibrium: si pietas, grande mysterium. Idem ibidem.

Totus Domini Sanguis amarus est homicidii, ut non dicam delictis. Ibidem in Palm. 65.

Cruce Christi non tantum solutus est mortuus, sed etiam Cathedra decem. Idem tractat. 119. in Joannem.

Nihil tam salustiferum, quam quotidie cogitare quantum pro nobis perdidit Deus-homo. Idem ferm. 33.

Judas crucifixus Salvatorem suum, & fecerunt damnationem suam. Idem.

Totus fixatus in corde, qui pro nobis fixus est in cruce. Idem lib. de Virginit. cap. 55.

Pro se dolores, flagella, opprobria, crucem, & mortem passus. Roudy Bibl. Cons. Theol. de Mystr. Tom. I.

est; & quid horum iuste debeatur? quid tibi peccator non debeatur? Idem in Psalm. 36. ferm. 1. Quomodo peccata nostra sua esse voluit propter corpus suum? sic & nos passiones ejus nostras esse velimus propter corpus nostrum. Idem in Psalm. 67.

Parum erat Dominus horari martyres verbo, nisi firmaret exemplum. Idem in Psalm. 63.

Iustificatur in Christi Sanguine, cum per remissionem peccatorum evincitur a diaboli potestate. Idem lib. 13. de Trinit.

O immensa pietas! O inestimabilis Caritas! ut in illorum servitium, filium tradidisti. Idem, vel alius Auctor medit. lib. 1. Dilixisti me plusquam te, Dominus, quia voluisti morti prome. Idem soliloq. cap. 13.

Qua fuit causa patienti capiti, nisi ut membris praebere exemplum. Dominus enim passus est voluntate, nos necessitate: ille miseratione, nos condicione; proinde illius voluntaria passio, nostra est necessaria condatio. Idem in Palm. 34.

Noli homo tantum amittere beneficium: propterea Christus damnationis mortis se subdidit, ut te a iugo damnationis erueret: ille suscepit mortis servitium, ut tibi tribuere vita aeterna liberaret. Ambrosius in Psalmo 118.

Opprobria eius nostrum absterere opprobrium, vincula eius nos liberare fecerunt, corona spinis capitis eius diadema Regni adepti sumus; vulneribus eius sumus sanati. Hieronymus in c. 14. Marci. Ubi mors Christi animo circumferretur, nulla potest concupiscentia regnare. Gregorius.

Tanto Deus ab hominibus honorandus est, quanto pro hominibus indigna suscepit. Idem in Epistol.

Si Passio redemptionis ad memoriam reducere, nihil tam durum, quod non aequo animo toleretur. Ihsidorus de summo bono. Praestat cum Christo, & pro Christo pati, quam cum aliis in deliciis versari. Gregorius Nazianzenus Oratione 42.

Certum est, quia ubi mors Christi animo circumferretur, non potest regnare peccatum. Origenes.

Pretiosa mors haec est, quae omni immortalitatem pretio sanguinis sui. Cyprianus Epist. 9.

Certa, atque secreta est expectatio promissae beatitudinis, ubi est participatio Dominicae passionis. S. Leo ferm. 9. de Quadrag.

O bene JESU! quid tibi est? mori nos debemus, & tu solus; nos peccavimus, & tu laus? Opus sine exemplo, gratia sine merito, caritas sine modo. Bernardus in sermon.

Si terum debeo pro me facta, quid addam iam pro me facta, & respecto hoc modo: nec enim tam facile refectus, quam factus. Idem lib. de diligendo Deo.

Ex consideratione remedii, periculi mei asumo quantitatem. Idem ferm. de Nativitate.

Si non essent haec ad mortem, & ad mortem sempiternam, nunquam pro aeterni remedii Dei Filius moreretur. Idem ibidem.

Passio tua, Domine JESU, ultimam est refugium, singulare remedium. Bernardus ferm. 22. super Cantica.

O patientia singularis! humilitas admirabilis! caritas inestimabilis! Idem ferm. 2. S. Hebdomad.

Nemo sibi vivat, sed ei, qui pro se mortuus est: cui enim vivat, quam ei, qui si non moreretur, non viveret. Idem lib. de diligendo Deo.

Sufficiens ad redemptionem humani generis mirabilissima cura sanguinis Christi, sed data est copia, ut ex inundatione beneficii virtus innovaretur diligentis. S. Bonaventura ferm. 6. in Parad.

Quoties peccat quis, toties in seipso invenit Christum. Lugo Card. sup. Gen. cap. 26.

Passio Christi, opus nostra Redemptionis, totum amorem nostrum vincicare debet. Bernard. ferm. 20. super Cantic.

Passiones Christi meditari sapientia est, & sublimis philosophia. Ibid. ferm. 47.

Sanguis Christi nobis causa vita fuit. Chrysostomus Homil. 7. in Matth.

Homo mirabiliter conditus est, sed mirabilis redemptus. Gregorius in Evangel. homil. 26.

Crucifixum Christum quoties videmus, quoties illius respiciamus. Augustinus in Psalm. 48.

Agnesce, o homo, quam gravis sine vulnera, pro quibus necesse est Dominum Christum vulnerari. Bernardus homil. 3. in natali Domini.

Transisse ipsum video in pretium meum; quandoquidem tam pretioso munere redemptio agitur, ut homo Deum valere videatur. S. Augustinus de dilig. Deo.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia peno detroni posse peritens generatim ad Passionem.

UNUS ex fidei nostrae articulis, quos nobis proponit Ecclesia, est Dei Filius, & Salvatorem Mundi crucifixum fuisse pro hominum salute, cum Pontius Pilatus imperante Tiberio Iudaeae praeset. Profecto postquam ille captus fuit, irritus, opprobriis saturatus, & atrocibus tormentis excruciat, cruci suffusus fuit, in qua inter sevisimos dolores efflavit animam. Sed inter fidei nostrae mysteria nullum difficultius est, quod credatur, & cui mens nostrae